

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2021-01-21

Ärendenummer:
NV-09240-20

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss Promemoria rörande förslag på förarbevis för vattenskoter (I2020/02471/TM)

Sammanfattning

Naturvårdsverket är positivt till utredningens förslag att införa krav på förarbevis med åtföljande utbildning för att få framföra vattenskoter.

Naturvårdsverket anser att det bör tydliggöras att innehållet i utbildningen ska tas fram centralt av Transportstyrelsen och gälla nationellt. Sakkunniga myndigheter bör bistå vid behov. Utbildningens innehåll ska säkerställa att föraren av vattenskoter tar tillräcklig miljömässig och säkerhetsmässig hänsyn.

Naturvårdsverket instämmer i bedömningen att förarbevis och utbildning bör vara ett sätt att bidra till att vattenskotrar framförs på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till människor, växt- och djurliv. Det förutsätter dock att ytterligare åtgärder genomförs, bland annat behöver tillses att vattenskotreförordningen kan tillämpas och att vattenskotrar framförs i enlighet med bestämmelserna i den förordningen.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket är positivt till krav på förarbevis och utbildning för att få framföra vattenskoter

Naturvårdsverket är positivt till utredningens förslag att införa krav på förarbevis och genomgången utbildning för att få framföra vattenskoter. Naturvårdsverket instämmer i bedömningen att detta bör vara ett sätt att bidra till att vattenskotrar framförs på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till människor, växt- och djurliv. Det förutsätter dock att ytterligare åtgärder genomförs, bland annat behöver tillses att vattenskotreförordningen kan tillämpas och att vattenskotrar framförs i enlighet med bestämmelserna i den förordningen.

Utbildningen

Kravet på en utbildning för att värna människor, växt- och djurliv samt allemansrätten är centralt för att nå syftet med förarbeviset. En viktig del blir

också kunskapen om var man får lov att framföra vattenskoter, var man hittar den informationen och varför vattenskoterförordningen är viktig att följa.

Innehållet i utbildningen ska tas fram centralt och gälla nationellt

Naturvårdsverket anser att det bör tydliggöras att samma krav på innehåll och ambitionsnivå på utbildningen ska gälla för hela landet oberoende av vem som anordnar utbildningen.

Innehållet i utbildningen bör därför vara standardiserat på så sätt att den tas fram centralt och gäller nationellt. Det behövs för att hålla en tillräcklig nivå på utbildningen med tanke på de risker som finns för påverkan på människor, växt- och djurliv vid framförande av vattenskoter. Naturvårdsverket vill framhålla vikten av detta utifrån vår insikt om problematiken med dagens snöskoterutbildning utifrån vår roll som samordnare (och ordförande) av Nationella snöskoterrådet. Utbildningen för förarbevis för snöskoter fungerar på motsvarande sätt som föreslås för vattenskoter i promemorian och flera berörda parter har pekat på att utbildningens kvalitet och genomförande varierar stort bland olika utförare vilket i vissa fall kan få allvarliga konsekvenser då det handlar om framförande av kraftfulla och snabba fordon.

Andra fördelar med en centralt framtagen utbildning är att det torde underlätta både vid tillståndsgivning och tillsyn av utbildningsanordnare, liksom om någon del bör tillkomma eller utgå i utbildningen. Vidare torde det även underlätta för utbildningsanordnarna då innehållet i utbildningen är förbestämt och standardiserat.

Förslag till förordning om utbildning och förarbevis behöver då kompletteras i linje med Naturvårdsverkets förslag genom att krav införs om att utbildningen ska tas fram centralt och gälla nationellt. Transportstyrelsen får då en tydligt utpekad roll att tydliggöra, konkretisera och förvalta utbildningens innehåll.

Naturvårdsverket anser att det konkreta innehållet i utbildningen som rör hänsyn till människor, djur- och växtliv och kunskaper om allemansrätten, bör tas fram centralt under ledning av Transportstyrelsen med bistånd av sakkunniga myndigheter som till exempel Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

Utbildningens innehåll ska säkerställa miljömässig och säkerhetsmässig hänsyn

För att kunna uppnå såväl miljömässig som säkerhetsmässig hänsyn vid framförandet av en vattenskoter behöver en utbildning innehålla både generella moment som mer konkreta exempel. Det är nödvändigt att utbildningen tydligt åskådliggör konsekvenserna av olika typer av påverkan och de skador och störningar som kan bli en följd om vattenskoteråkningen inte bedrivs med hänsyn till människor, växt- och djurliv. Utbildningen ska säkerställa att föraren förstår hur den ska agera för att inte orsaka sådan skada eller onödig störning.

Konkreta exempel i en utbildning kan till exempel vara:

- påverkan på fågel med bon i vatten- och strandområdet,
- påverkan på vilande fågel i öppet vatten och fågelflockar som riskerar att skingras,

- påverkan vid grumling av vattnet i uppväxtområden och yngelplatser för fisk, och på vattenlevande växter som i sin tur är skydd för exempelvis fiskyngel och rom,
- påverkan på det rörliga friluftslivet och närboendes miljö och människors hälsa med tanke på buller som uppstår,
- vägledning och information om allemansrätten, med både rättigheter och skyldigheter, bland annat att framförande av vattenskoter inte omfattas av allemansrätten,
- risk för spridning av vattenlevande invasiva arter (till exempel sjögull) och sjukdomar (till exempel kräftpest) vid förflyttning av vattenskoter mellan vatten.

Utbildningen bör även ge kunskap om den lagstiftning som anger var man får lov att framföra vattenskoter, var man hittar den informationen och varför vattenskoterförordningen är viktig att följa.

Vidare är Naturvårdsverket frågande till vad som avses med begreppet ”utsatta områden” i kapitel 3.2 8 (sid 23) i promemorian.

Vattenskoterförordningens tillämpning behöver säkerställas

Bestämmelser som rör framförandet av vattenskotrar finns för närvarande framför allt i förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter (”vattenskoterförordningen”). Därutöver innehåller sjölagen (1994:1009) och fartygssäkerhetslagen (2003:364) bland annat allmänna sjösäkerhetsmässiga bestämmelser som är tillämpliga vid framförandet av samtliga fartyg, däribland vattenskotrar.

Bestämmelserna i vattenskoterförordningen är i huvudsak föranledda av miljöskäl. I korthet anger förordningen att vattenskotrar endast får användas i allmän farled samt inom sådana vattenområden som genom föreskrifter har pekats ut av länsstyrelserna. Som promemorian anger i kap. 2.1 så har sådana vattenområden beslutats av länsstyrelserna i mycket liten omfattning.

Giltigheten av den svenska vattenskoterförordningen har ifrågasatts och prövats vid två tillfällen av EU-domstolen. EU-domstolen har uttalat att den svenska vattenskoterförordningen är tillåten enligt EU-rätten förutsatt att länsstyrelserna i tillräcklig omfattning pekar ut vattenområden så att vattenskotrar faktiskt kan användas. Någon nämnvärd ökning av sådana utpekade områden har dock inte kommit till stånd efter EU-domstolens domar.

Osäkerheten kring giltigheten av vattenskoterförordningen har lett till att åklagarna inte driver några ärenden till åtal eftersom de bedömer att det inte finns någon utsikt till fällande domar.

Naturvårdsverket noterar i 9 § 1 stycket 3 punkten i förslag till förordning om utbildning och förarbevis för att framföra vattenskotrar, att det anges att återkallelse av förarbevis ska kunna ske om innehavaren av förarbeviset bryter mot 5 § vattenskoterförordningen genom att framföra vattenskotrar utanför allmänna farleder (2§) eller utanför sådana områden som pekats ut av länsstyrelserna (3§).

Då vattenskoterförordningen inte tillämpas alls i praktiken ställer sig Naturvårdsverket tveksam till ändamålsenligheten i att hänvisa till vattenskoterförordningen i förslagen till ny lagstiftning. Ska en sådan ordning

fungera i praktiken är det nödvändigt att vattenskoterförordningens tillämpning säkerställs innan ny lagstiftning görs beroende av den.

Naturvårdsverket vill även lyfta behovet av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter vad gäller tillsynsvägledning och operativ tillsyn för tillämpningen av vattenskoterförordningen. Ansvaret bör läggas på den eller de myndigheter som har ansvar för sjötrafik och vattenrelaterade frågor.

Begreppet vattenskoter bör tydliggöras

Naturvårdsverket instämmer i att det är önskvärt att definitionerna av vattenskoter i de olika bestämmelserna så nära som möjligt överensstämmer med varandra för att undvika tolkningssvårigheter och för att uppnå enhetlighet i lagstiftningen, vilket förs fram i kap 3.2. Det är också lämpligt som nämns att definitionen bör ta höjd för den allmänna fortsatta teknikutvecklingen. I det sammanhanget bör snarare motoreffekt övervägas att regleras än vattenskoterns längd eller drivmekanism.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit avdelningschefen Maria Ohlman, föredragande, enhetschef Gunilla Sallhed och handläggarna Yvonne Lundell, Malin Almquist, Nils Hallberg, Sanja Kuruzovic och Karin Klingspor.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Maria Ohlman

Kopia till:

Infrastrukturdepartementet, Monika Przedpelska Öström: monika.przedpelska-ostrom@regeringskansliet.se

Miljödepartementet: m.registrator@regeringskansliet.se